

ANDREICA ȘTEFAN¹, ROMÂNIA

Rituri de invocare a ploii/alungare a secetei în Vișeu de Sus, Maramureș. Caloianul. Paparuda

În localitatea Vișeu de Sus, județul Maramureș, obiceiul de „omorâre” a Secetei, asemănător obiceiului Caloianului din alte părți ale țării, s-a practicat până prin anii 1940-1950, din câte știm.

În caz de secetă, femeile bătrâne hotărau că este cazul omorârii rituale a ei, ca să vină ploaia: *Amu' 'i d'e omorât Săcâta!* În acest sens, ele confecționau o păpușă din cârpe, numită Seceta, pe care o umpleau cu paie de: grâu, ovăz, secară etc., în funcție de felul culturilor ce trebuiau udate de ploaie, ca să nu fie compromise sau distruse. Apoi, o dădeau copilelor, ca să alerge cu ea pe drum și să rostească: *Să zie ploaia!* ori anumite versuri de chemare a ploii. După aceasta, bătrânele săvârșeau omorârea Secetei, prin împungerea păpușii cu ace. Apoi, păpușa era redată copilelor, ca să o îngroape pe malul apei.²

Pe actuala str. 1 Mai, situată de-a lungul unei porțiuni a apei Râului (Vaserului), copilele confecționau o păpușă din cârpe (probabil la cererea unor femei în vârstă), pe care o puneau pe o botă. Cu aceasta, ele alergau pe drum, în sus și în jos, rostind: *Să zie ploaia!* ori anumite versuri de aducere a ploii. După aceasta, îngropau păpușa pe malul apei.³

Din păcate, nu ne-au rămas cunoscute acele versuri prin care se invoca venirea ploii. De asemenea, nu știm dacă păpușa respectivă se dezgropa la un anumit interval de timp și care era destinația ei următoare, în caz afirmativ. Este foarte posibil ca la venirea ploii, adică la atingerea scopului propus, păpușa să fi fost dezgropată.

*

Prin anii 1950-1960, când era secetă, copiii invocau ploaia în mod obișnuit, cântând:

*Paparudă-rudă,
Adă ploaia d'e ăe udă.*⁴

---

¹ Asociația Valea Râului Vaser, Vișeu de Sus.

² Vlașin Petru, 72 de ani, Vișeu de Sus, 2019. Acest obicei i-a fost relatat de către o bunică de-a sa.

³ Andreica Iuliana, 88 de ani, Vișeu de Sus, 2019, etnic german. Ea a fost martor ocular al acestor practici rituale. A mai adăugat faptul că nemțoaicele din localitate (cel puțin cele care locuiau pe str. 1 Mai) confecționau păpușa din cârpe, cu care nu se alerga pe stradă și care nici nu se îngropa pe malul apei, ci o introduceau în horn, unsă cu ulei și zahăr și o țineau acolo până venea ploaia.

Andreica Gheorghe Popa, 2019. El cunoaște această informație de la unul dintre bunicii săi.

⁴ Boldijar Ioan, 74 de ani, Vișeu de Sus, 2017.

Despre invocarea Paparudei, divinitate veche pluviometrică, pomenită pentru a da ploaie, în caz de secetă, Vlașin Petru a relatat că pe la sfârșitul anilor 1950 una dintre bunicile sale, Andreica Maria, născută și domiciliată în Vișeu de Sus, i-a cerut lui și încă unui verișor de-al său, nepot al aceleiași bunici, ca să fure o cărămidă de la țigani care făceau cărămizi pe dealul Osoi. Se știa că țigani legau ploile, deoarece cărămizile aveau nevoie de soare mult pentru uscare. Astfel, cărămida furată a fost aruncată într-o apă curgătoare. În acest timp, bunica lor a cântat de trei ori:

*Paparudă, Paparudă,
Dă, Doamne, și udă,
Dă, Doamne, să ploaie,
Recolta s-o 'moaie,
Să avem bucat'e,
Să avem d'e tă'e.*

Pentru ca invocarea ploii să aibă efect, bunica le-a zis nepoților să spună cât mai multor vecini despre acest fapt, dar țigani să nu știe⁵. Obiceiul acesta era cunoscut, în trecut, în localitate⁶. Remarcăm aici amestecul dintre credința veche în Paparudă și credința în Dumnezeu, pentru dezlegarea ploii.

Se crede că Sânzienele, zânele bune – prietene ale oamenilor, pe timp de secetă, joacă în horă Dansul Paparudei și o cheamă să ude, după ce, la rândul ei, Paparuda îi va cere Fetei-Pădurii să dezlege ploile.⁷ În localitate, unii știu că Fata-Pădurii poartă vremile.

În zilele noastre, unele femei pun la marginea grădinii cu straturi sau a ogorului, înspre drum, o păpușă din cârpe sau paie, pe care o îmbracă în diverse culori, predominant fiind roșu sau numai în roșu, ca să ferească recolta de secetă, să aducă ploaia, dar și să o apere împotriva deochiului (culoarea roșie este apotropaică). Aceasta este numită: Momâie, Mamuie sau Paparudă.⁸

Despre Paparudă, se mai amintește uneori în expresii precum: *Îmbracată ca o paparudă*, cu referire la vreo persoană care poartă haine în prea multe culori și neasortate. Paparuda este aproape uitată.

*

Era foarte important ca întreaga comunitate să știe când se practicau aceste obiceiuri, pentru reușita scopului propus – venirea ploii binefăcătoare și aducătoare de belșug. Pe atunci, hrana familiei era asigurată aproape în totalitate din gospodăria proprie.

---

⁵ Vlașin Petru, 70 de ani, Vișeu de Sus, 2017.

⁶ Andreica Grigore, 79 de ani, Vișeu de Sus, 2017.

⁷ Năsuși Ioan, 49 de ani, Vișeu de Jos, 2021. A cunoscut informația, în copilărie, de la bunicul său, Andreica Ștefan *Cârznicu*, din Vișeu de Sus.

⁸ Ciolpan Gavrilă, 84 de ani, Vișeu de Sus, 2020; Andreica Gheorghe, 60 de ani, Vișeu de Sus, 2020.